

Aleg. 176.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego z wnioskami w sprawie budowy nowego teatru w Krakowie.

Wysoki Sejmie!

Reprezentacya gminy m. Krakowa wniosła w r. 1881. petycję o udzielenie zasiłku w formie rocznego datku na budowę nowego teatru w Krakowie.

Uchwałą z dnia 21. Października 1881. przekazał Wysoki Sejm na wniosek Komisji budżetowej powyższą petycję Wydziałowi krajowemu „do zbadania i do zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej, tak co do miary jak i sposobu, w jaki fundusz krajowy mógłby przyjść w pomoc gminie m. Krakowa przy budowie teatru“.

Wydział krajowy, chcąc wykonać polecenie Wys. Sejmu, zażądał od Reprezentacyi miasta Krakowa przedłożenia planów i kosztorysów, a zarazem wykazania, w jaki sposób pokryte być mają koszta budowy.

Gdy Reprezentacya m. Krakowa dopiero w Grudniu r. 1885. żądaniu Wydziału kraj. zadość uczyniła, a zatem już podczas trwania zeszłorocznej sesji sejmowej, przeto Wydział krajowy nie przedłożył w tej sprawie Wys. Sejmowi podczas zeszłorocznej sesji żadnych wniosków.

W ciągu r. 1886. sprawa budowy nowego teatru była przedmiotem badań i uchwał Rady miejskiej krakowskiej, która, chcąc budowę teatru jak najbardziej przyspieszyć, powzięła następujące uchwały:

1. Teatr ma być wybudowany na parceli ogrodu przy gmachu szpitalnym św. Ducha.
2. Przedstawienie planów i kosztorysów na teatr odbędzie się na podstawie konkursu międzynarodowego po zasięgnięciu zdania techników.
3. Upoważnia się Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki na rzecz gminy miasta Krakowa w sumie 450.000 zł. z jakiego instytutu kredytowego lub kasy oszczędności na budowę teatru w Krakowie. Zrealizowanie pożyczki nastąpi na zasadzie odrębnej uchwały.
4. Upoważnia się Prezydenta, aby:
 - a) Poczynił starania celem uzyskania od Sejmu krajowego zapewnienia subwencji na budowę teatru w Krakowie w kwocie corocznej 5.000 zł. na umorzenie sumy pożyczkowej 100.000 zł. przez czas amortyzacyi — stosownie do warunków umowy mającej się zawrzeć z instytutem kredytowym lub kasą oszczędności;
 - b) poczynił starania u Wielkiego Wydziału kasy oszczędności w Krakowie o zapewnienie takiejże subwencji;
 - c) poczynił starania celem uzyskania dla teatru wybudować się mającego a względnie na rzecz gminy m. Krakowa prawa pobierania na rzecz teatru miejskiego 5°/_o a względnie 10°/_o procentu od dochodu brutto z przedstawień teatralnych, określonych §. 19. umowy z przedsiębiorcą teatru zawartej;
 - d) poczynił starania u c. k. Rządu o nabycie realności, w której obecnie teatr się znajduje.

Prezydent m. Krakowa, wykonując punkt 3. powyższych uchwał, uzyskał dla gminy od powszechnego austr. Zakładu kredytowego ziemskiego w Wiedniu promesę na 450.000 zł. amortyzującą się przez lat 50 za opłatą $5\frac{1}{2}$ od sta, — a w wykonaniu punktu 4. a) udał się do Wydziału krajowego z prośbą o przedłożenie Wys. Sejmowi wniosku na przyjęcie na fundusz krajowy obowiązku płacenia gminie m. Krakowa przez lat 50 kwoty 5.500 zł. rocznie na umorzenie kwoty 100.000 zł. z pożyczki w kwocie 450.000 zł., którą gmina m. Krakowa zaciągnąć zamierza.

Wydział krajowy, przychylając się w zupełności i bez żadnych zastrzeżeń do prośby Reprezentacji m. Krakowa, przedłożył sprawozdaniem z 26. Października 1886. L. 58.093 Wys. Sejmowi następujące wnioski:

1. Sejm przyjmuje na fundusz krajowy obowiązek płacenia gminie m. Krakowa przez lat 50 kwoty 5.500 zł. rocznie w półrocznych równych ratach z góry na umorzenie kwoty 100.000 zł. z pożyczki w kwocie 450.000 zł., którą ta gmina na pokrycie kosztów budowy nowego teatru w Krakowie zaciągnąć zamierza, jeśli taka pożyczka na cel powyższy rzeczywiście zaciągniętą zostanie.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zawiadomił gminę m. Krakowa o powyższej uchwale.

Komisya budżetowa uznaje w zupełności, iż sprawa budowy nowego teatru w Krakowie jest naglącą, iż dzisiejszy teatr jest nietylko celowi nieodpowiedni, za szczupły, razi pospolitą i szpetną strukturą, szczególnie w obec zmian, które w ostatnich czasach dla częściowego zabezpieczenia w razie pożaru urządzone zostały, lecz, że bezpieczeństwo publiczności w razie ognia w dzisiejszym budynku zapewnić się nie da, a zamknięcie obecnego teatru ze względów bezpieczeństwa jest kwestyą bardzo krótkiego tylko czasu, a byłoby dotkliwą klęską nietylko dla Krakowa, lecz dla rozwoju teatru polskiego.

Teatr w Krakowie jest instytucją krajową i narodową w najszerszem tego słowa znaczeniu, zajmuje on wybitne miejsce w dziejach teatru polskiego i ma niewątpliwie wielkie zasługi, przyjąwszy od najdawniejszych lat na się zadanie przygotowywania i wykształcania najznakomitszych artystów, którymi się teatr polski szczycił i szczyci.

Obok powyższych względów, sądzi Komisya budżetowa, iż kwestya, czy fundusz krajowy ma się w ogóle do kosztów budowy nowego teatru w Krakowie przyczynić, została już przesądzoną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1881., skoro Sejm petycję miasta Krakowa o subwencję na budowę teatru przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania, ale tylko „co do miary i sposobu, w jaki fundusz krajowy do kosztów budowy przyczynić się ma“.

Cheąc przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek co do kwoty, którą fundusz krajowy do kosztów budowy teatru przyczynić się ma, musi Komisya budżetowa uwzględnić okoliczność, iż miasto Kraków zwłaszcza w ostatnich latach z podziwienia godną ofiarnością wznosi liczne okazałe budowle na cele publiczne, z których niektóre mają znaczenie nietylko lokalne, lecz ogólnokrajowe i narodowe; a gdy kwota 400.000 zł. na koszt budowy teatru preliminowana przenosi znacznie środki finansowe miasta, przeto Komisya budżetowa uwzględniając plan finansowy przez Radę miejską w Krakowie dla budowy teatru uchwalony, proponuje zgodnie z Wydziałem krajowym, by Wysoki Sejm na ten cel przeznaczył kwotę 100.000 zł., a względnie roczny datek na procenta i amortyzację powyższej kwoty potrzebny.

Z drugiej jednak strony nie sądzi Komisya budżetowa, by było korzystnem dla funduszu krajowego przyjmowanie obowiązku płacenia na podstawie promesy wiedeńskiego powszechnego Zakładu kredytowego ziemskiego 5.500 zł. przez lat 50. Gmina miasta Krakowa mogłaby uzyskać pożyczkę pod korzystniejszymi warunkami, a fundusz krajowy, przyjmując obowiązek płacenia procentów i amortyzacji w zastępstwie gminy miasta Krakowa od 100.000 zł., płacąc rocznie nieznacznie więcej przyjąłby zobowiązanie na czas znacznie krótszy. Najkorzystniejszem dla funduszu krajowego byłoby zaciągnięcie pożyczki krajowej w kwocie 100.000 zł. i-przeznaczenie tej kwoty na rzecz budowy teatru w Krakowie.

Powyższe zapatrywanie Komisji budżetowej uzasadni najlepiej tabela porównawcza poniżej umieszczona:

Plan umorzenia pożyczki 100.000 zł.

Zakład:	rocznie	lat	całość spłaty	stopa	kurs	Uwaga
1. Zakład kredyt. wiedeński	5.500	50	275.000	5 ¹ / ₁₀	101	Kurs obliczenia 98.
2. Gal. Kasa Oszczędności	6.000	35 ¹ / ₂	213.000	5	100	
3. Kasa oszczęd. w Krakowie	6.505	30	191.910	5	100	
" " "	7.967	20	155.415	8	100	
4. Bank krajowy emisya I.	7.560	20	151.300	5	100	
5. Pożyczka krajowa	5.500	38 ¹ / ₂	210.750	4 ¹ / ₂	97	

Porównując przeto projekt przez Wydział krajowy proponowany z zaciągnięciem pożyczki krajowej, co się Komisji budżetowej najwłaściwsiem wydaje, okazuje się, iż przy rocznym tym samym wydatku t. j. w kwocie 5.500 zł. zaciągając pożyczkę krajową byłby fundusz krajowy obciążony rocznym datkiem przez czas o 11¹/₂ lat krótszy, w ogóle zapłaciłby mniej o 64.250 zł.

Gdyby zaś Wysoki Sejm nie chciał pożyczką 100.000 zł. kredytu krajowego obciążać a gmina miasta Krakowa zaciągnęła pożyczkę n. p. w galicyjskiej Kasie oszczędności, to płacąc rocznie 6.000 zł. t. j. o 500 zł. więcej, byłby kapitał spłacony o 14¹/₂ lat wcześniej a fundusz krajowy zapłacił by w ogóle o 62.000 zł. mniej.

Zauważać tu zresztą należy, że według projektu finansowego Reprezentacji miasta Krakowa miałyby krakowska kasa oszczędności płacić rocznie również 5.500 zł. przez lat 50 na procenta i amortyzację drugich 100.000 zł. z ogólnej pożyczki 450.000 zł. Wielki Wydział kasy oszczędności krakowskiej nie powziął dotąd w tej sprawie stanowczej uchwały. Według prywatnych informacyj Zarząd kasy oszczędności ma zamiar przychylić się do żądania miasta Krakowa również w odmiennej formie a mianowicie w ten sposób, by kasa oszczędności wypłaciła gminie 100.000 zł., któreby sama u siebie z rocznych zysków umarzała.

Plauy i kosztorysy dotąd przedłożone nie zostały Wydziałowi krajowemu a nawet warunki konkursu międzynarodowego dotąd nie zostały ogłoszone.

Komisya budżetowa sądzi, iż kraj ponosząc koszta budowy teatru w ¹/₄ części, nie może i nie powinien zrzec się wpływu na plany i kosztorysy, które za podstawę do budowy przyjęte być mają. Komisya nie wątpi, iż losy teatru krakowskiego spoczywają w właściwych i umiejętnych rękach Reprezentacji miasta Krakowa, sądzi jednak zasadniczo, iż bezpośrednią konsekwencją przyjętych dobrowolnie przez kraj obowiązków musi być uznanie praw Reprezentacji kraju i że przeto stanowcze przyznanie subwencji nastąpić może dopiero na podstawie planów, które wraz z opinią Wydziału krajowego Sejmowi przedłożone być muszą.

Dotąd nie wyjaśnioną została również okoliczność, czy teatr budowany ma być w ten sposób, by on oprócz sali teatralnej mieścił i inne lokalności, na salę redutową lub koncertową, na restaurację lub kawiarnię i sklepy, któreby ewentualnie wydzierżawione stosunkowo znaczny dochód przynosić mogły.

Nasuwa się dalej pytanie, czy dochód ten byłby dochodem gminy m. Krakowa, czy też przedsiębiorstwa teatralnego; gdy bowiem gmina miasta Krakowa w razie subwencji krajowej kasy oszczędności tudzież kwoty 46.000 rubli przez nieznanego dawcę na rzecz budowy teatru ofiarowanej, ponosić ma tylko resztujące, niepokryte dotąd koszta w kwocie 150.000 zł. a procenta i amortyzacja tej resztującej kwoty mogłyby znaleźć z łatwością pokrycie w całości lub w części w dochodach z ubocznych lokalności teatru, przeto nie byłaby wykluczoną ewentualność, iż miasto Kraków nie miałyby sposobności przyczynienia się do kosztów budowy teatru miejskiego w Krakowie jakąkolwiek kwotą z dochodów własnych.

Dalej wypadaloby wyjaśnić, czy rada miejska miasta Krakowa ma zamiar oddania teatru przedsiębiorstwu bezpłatnie, czy też za opłatą pewnego czynszu, w drugim razie konieczną jest odpowiedź na pytanie, jakie byłoby tego dochodu przeznaczenie.

Nakoniec sądzi Komisya budżetowa, że kraj tylko pod tym warunkiem tak znaczną na budowę teatru w Krakowie subwencyę udzielić może, jeżeli Wydziałowi krajowemu zapewniony zostanie odpowiedni wpływ na losy teatru krakowskiego a to w tym kierunku, by warunki, na podstawie których teatr przedsiębiorstwu oddanym być ma i każdorazowy kontrakt dzierżawy przez Wydział krajowy był zatwierdzany. Warunki muszą zawierać takie postanowienia, któreby Wydziałowi krajowemu zapewniały wpływ w sprawie uznania przedsiębiorstwa jako warunków niedotrzymującego.

Jeżeli Wys. Sejm w zasadzie oświadczyć się zechce za przyznaniem na rzecz budowy teatru w Krakowie subwencyi w kwocie 100.000 zł., to będzie to dla Reprezentacyi miasta Krakowa gwarancyą, iż ogólny plan finansowy przez Radę miejską uchwalony, zatwierdzony został przez Wys. Sejm o tyle, o ile integralną część tego planu stanowi subwencya krajowa w kwocie 100.000 zł. Czyniąc zaś zawisłem przyznanie samej subwencyi od spełnienia pewnych warunków i od wyjaśnienia niektórych okoliczności, sprawy budowy teatru się nie odracza, trudno bowiem przypuścić, by budowa teatru już w roku bieżącym rozpoczętą być mogła, skoro dotąd nie ogłoszone jeszcze zostały warunki konkursu na plany a na placu pod budowę przeznaczonym stoją budynki, w których mieszczą się szkoły miejskie, dla których Reprezentacya miasta Krakowa będzie jeszcze musiała obmyśleć inne pomieszczenie.

Na podstawie powyższych uwag Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1. Przyznaje się w zasadzie gminie miasta Krakowa na rzecz budowy nowego teatru subwencyę w kwocie 100.000 zł. zastrzegając Sejmowi decyzję, czy subwencya ta ma być wypłaconą gminie w kapitale, czy też polegać ma na przyjęciu zobowiązania do płacenia procentów i amortyzacyi od pożyczki w kwocie 100.000 zł., którąby gmina miasta Krakowa zaciągnęła.
2. Ostateczne przyznanie subwencyi zależnem jest od warunku, ażeby Rada miasta Krakowa szczegółowy plan budowy Sejmowi za pośrednictwem Wydziału krajowego przedłożyła.
Rzeczą Wydziału krajowego będzie, plany Sejmowi ze swoją opinią przedłożyć.
3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by przedłożył Sejmowi na przyszłej sesji po porozumieniu się z Reprezentacyą miasta Krakowa wnioski, któreby w myśl wskazówek w sprawozdaniu zawartych normowały i zapewniały Reprezentacyi kraju a względnie Wydziałowi krajowemu stanowczy wpływ na losy teatru polskiego w Krakowie od chwili wybudowania nowej sali teatralnej.
4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na przyszłej sesji sejmowej przedłożył wnioski co do formy, w jakiej subwencya w punkcie 1. oznaczona udzieloną być ma.

Lwów dnia 17. Stycznia 1887.

Przewodniczący :

Smarzewski w. r.

Sprawozdawca :

Stanisław Badeni w. r.